

Research paper
3(4.),101-127, Winter, 2025

Accentual Reduction and Ellipsis in Constituent and Non-Constituent Coordination in Persian: A Cognitive Grammar Approach

Mohammad Yousefvand¹ | Younes Azizian² | Sheida Daraei³

¹ Ph.D. in Linguistics, Department of English Language and Literature, Razi University, Kermanshah, Iran (Corresponding Author) E-mail: mmyousefvand@gmail.com

² Assistant Professor in Linguistics, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. E-mail: y.azizian@scu.ac.ir

³ M.A. Candidate, Department of English Language and Linguistics, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. E mail: sheidadaraei@hotmail.com

Article Info

Article type:

Research article

Article history:

Received: 19 April 2024

Accepted: 23 July 2024

Keywords:

cognitive grammar,
constituent coordination,
non-constituent coordination,
ellipsis,
differential

ABSTRACT

Present study is to investigate reduction and ellipsis in coordinate constructions from a Langackerian cognitive grammar perspective. The data were gathered from two standard and colloquial varieties of Persian. Findings of this study demonstrate that during the combination of two coordinates, elements in the second construction that conceptually overlap with their counterparts in the first one either undergo reduction or are entirely deleted from the second construction, resulting in no phonetic representation; conversely, lexical elements and structures lacking conceptual overlap with those in the first construction become more salient and the content expressed in one clausal window does not manifest in the preceding window. A crucial observation is that in the second window of ellipsis and coordination constructions an expression which is not considered as a clause would be interpreted as quasi-clausal in contrast to a clause itself. Furthermore, the examinations reveal that the differential directly follows the anti-differential.

Cite this article: Yousefvand, M., Azizian, Y., Daraei, S. (2024). "Accentual Reduction and Ellipsis in Constituent and Non-Constituent Coordination in Persian: A Cognitive Grammar Approach". *Journal of Linguistic Studies: Theory and Practice*, 3(4.),101-127

© The Author(s).

Publisher: University of Kurdistan.

DOI: [10.22034/jls.2024.141123.1103](https://doi.org/10.22034/jls.2024.141123.1103)

1. Introduction

Cognitive linguistics in the study of language refers to an approach that examines the relationship between human language, his mind, and his social and physical experiences. In other words, in cognitive linguistics, an attempt is made to study language based on our experiences of the world, the way of understanding and the method of conceptualization, and the study of language in this sense is the study of conceptualization patterns (Langacker, 2012).

Cognitive grammar is one of the linguistic theories proposed in cognitive linguistics, which was developed by Langacker at the end of the 20th century. This grammar is a theoretical framework that describes the structure of language as a product of cognition and social interaction, and considers the first and most fundamental unit of grammar to be grammatical construction, not atomic syntactic units or rules that combine these syntactic units. Based on it, the grammar of a language is formed from a group of families of constructions. In this approach, every linguistic construction is a symbolic unit that consists of two poles of meaning and form (Langacker, 1991).

Among the constructions that have recently received attention in the analyses of cognitive linguists are constructions of coordination and ellipsis, and in this article, an attempt is made to examine the mentioned constructions in the Persian language.

Coordination construction usually is divided into two clauses, the constituent coordination and non-constituent coordination where the coordinated elements look like fragments of phrasal constituents and ellipsis constructions are formal patterns in which certain syntactic structure that is expressed to convey the intended content is omitted.

As the aim of this article is to examine the coordination and ellipsis constructions in Persian, the current research seeks to find answers to the following questions:

1. Can the ellipsis construction in constituent and non-constituent coordination be explained in the framework of Cognitive Grammar?
2. How is the accentual reduction in coordination analyzed in the context of Cognitive Grammar?
3. What is the role of differential and anti-differential and their position in the constructions?

2. A brief note of previous works

Among the first constructions that were investigated in cognitive grammar were the constructions containing the conjunction *let alone*, which were analyzed in full detail by Fillmore and his colleagues (1999) and it was found that these constructions have their own specific syntactic, semantic and pragmatic features that cannot be explained by the general rules of language. Among the other noteworthy researches followed Fillmore and his colleagues some studies like Goldberg (1995), and Michaelis and Lambrecht (1996) and also, studies on syntactic structures with special pragmatic functions by Prince (1978), Birner and Ward (1998) as well as studies on syntactic structures with specific semantic readings by Wierzbicka (1980, 1982, 1987, 1988) can be mentioned. The result of these researches was that syntactic structures should be considered as unique linguistic constructions, each of which, regardless of the words used in their structure, can convey a special meaning to the

addressee or have a special discourse application. Langacker (2012) investigates the ellipsis of coordinations in English and comes to the conclusion that non-constituent coordinations are analyzed in the context of other types of clause and group ellipsis, which similar to the ellipsis includes reducing the prominence of non-focal elements.

In Persian there has not been any research on reduction and ellipsis in both constituent and non-constituent constructions from the view point of cognitive construction grammar. Yousefvand et al. (1400) have studied the coordination ellipsis and syntactic gap from the perspective of cognitive construction grammar. The results showed that despite the differences between Persian and English, the Persian language data can be explained in the framework of this theory.

3. Theoretical framework

Coordination is a complex topic that poses serious descriptive and theoretical challenges (Gleitman 1965; Smith 1969; Hudson 1988, 1989). In particular it is inherently problematic for a view of grammar based on rigid, well-behaved constituency hierarchies. For example the sentence (*Ann came with, and Bob without, a date*) cannot be analyzed as constituents on independent grounds, nor are they precisely parallel. Though still complex and challenging, coordination is at least not inherently problematic from the standpoint of cognitive grammar. On this view, it is believed that when two coordination constructions are combined, the elements in the second one, which have a conceptual overlap with their counterparts in the first one, are either undergone accentual reduction or completely deleted from the second coordination and will not have a phonetic representation, instead those elements, words and constructions that do not have conceptual overlap in the second coordination with a construction in the first coordination will have more focus. Existing focus belongs to the construction of information structure: full focus is generally reserved for elements that appear for the first time in the second coordination. Since they maintain full focus, these elements - informational focus - are also focused suprasegmentally and find more focus prominence than their surroundings. By considering example (1), the above mentioned content becomes clear to some extent. As can be seen, in this example, only the phrase "asheghane" is focused in the second clause, because the pronoun "ou" is the same as "Ali" in the first clause, and the phrase "dusesh dare" is exactly repeated. Therefore, both of them undergo an accentual reduction.

1. Ali Mina rodus dare. Ouasheghanedus-e-shdar-e.

Ali Loves Mina. He loves her romantically.

The figure related to sentence (1) is shown in (fig. 1). It should be noted that the box labeled "A" shown in window i+1 represents the phrase "romantic" which highlights the concept of "loving". Therefore, since this phrase appears for the first time in the second window and does not have a conceptual overlap with any phrase in the previous attention window or frame, it makes a differentiator, in other words, it is another information focus. The graph directly shows that this is the only conceptual element in window i+1 that is not included in window i. As mentioned earlier, overlapping elements do not need to be fully described in the second clause as in the first clause.

Therefore, as can be seen, the content of (A) distinguishes "Ali" from the pronoun "ou" and the content of (M) "Mina" from the pronoun "-sh".

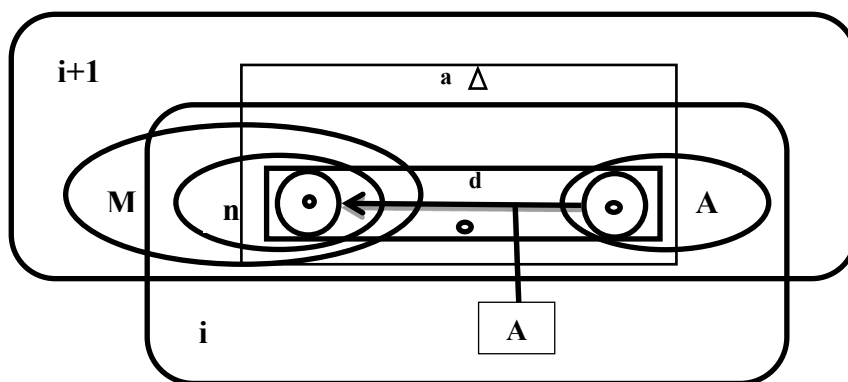

Figure 1. Accentual reduction in non-focused elements

4. Research methodology

The present research is based on the descriptive-analytical method, and since the process of ellipsis is widely used in both the written and spoken forms of the Persian language, the corpus under investigation will include both types. For this purpose, after selecting a series of sentences by the authors to check whether they are well-formed or bad-formed, the studied sentences were randomly exposed to 30 linguistics students. The intuition of the authors of the research was also considered. After collecting the data, they were analyzed based on Cognitive Grammar.

5. Conclusion

The results show that the data are analyzed in the context of other sorts of clausal reduction, including the accentual reduction of unfocused elements as well as ellipsis, where overlapping content is left unexpressed. An important notion is the differential i.e. the content appearing in one clausal window that does not appear in the prior window. An important factor about ellipsis constructions is that an expression that is not itself a clause nonetheless receives a clause-like interpretation by analogy to one that is. As a result, the elements in the second coordination, which have a conceptual overlap with their counterparts in the first coordination, are completely removed from the second coordination and do not have a phonetic representation. The results, also, show that the placement of the differential, when it interrupts the baseline clause, is important. So, It can easily say that the differential directly follows the anti-differential.

دوره ۳، شماره ۴، شماره پیاپی ۸، زمستان ۱۴۰۳، ص ۱۰۱-۱۲۷
کاهش تکیه‌ای و حذف در همپایگی سازه‌ای و غیرسازه‌ای در زبان فارسی از منظر دستور شناختی

محمد یوسفوند^۱، یونس عزیزیان^۲، شیدا دارائی^۳

۱. (نویسنده مسئول) استادیار زبان‌شناسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. mmyousefvand@gmail.com

۲. استادیار زبان‌شناسی، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

y.azizian@scu.ac.ir

۳. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

sheidadarace@hotmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ وصول:

۱ دی ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۱ دی ۱۴۰۲

واژه‌های کلیدی:

دستور شناختی،

همپایگی سازه‌ای،

همپایگی غیرسازه‌ای،

حذف،

تمایزگذار

پژوهش حاضر به بررسی کاهش تکیه‌ای و حذف در انواع ساختار همپایه از منظر دستور شناختی لانگاکر پرداخته است. داده‌ها از دو گونه فارسی معیار و محاوره‌ای گردآوری شده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که به هنگام ترکیب دو همپایه، عناصر موجود در همپایه دوم که با هم‌ترازهایشان در همپایه اول همپوشانی مفهومی دارند یا دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند، یا از همپایه دوم به‌طور کامل حذف می‌شوند و نمود آوایی نخواهند داشت، در عوض آن عناصر واژگانی و ساخت‌هایی که در همپایه دوم با عنصری در همپایه نخست همپوشانی مفهومی نداشته باشند، دارای برجستگی تکیه‌ای بیشتری می‌شوند و محتوای بیان‌شده در یک پنجره بندی در پنجره متقدم آن ظاهر نمی‌گردد. نکته مهم اینکه در پنجره دوم ساختارهای حذف و همپایه، عبارتی که خودش بند نیست، در قیاس با موردی که بند است خوانش شبه‌بند پیدا می‌کند. همچنین بررسی‌های انجام‌شده در این پژوهش نشان می‌دهد که تمایزگذار مستقیماً پس از ضدتمایزگذار می‌آید.

استاد: یوسفوند، محمد، عزیزیان، یونس، دارائی، شیدا (۱۴۰۳). کاهش تکیه‌ای و حذف در همپایگی سازه‌ای و غیرسازه‌ای در زبان فارسی از منظر دستور شناختی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی: نظریه و کاربرد*، ۳ (۴)، ۱۰۱-۱۲۷.

ناشر: دانشگاه کردستان

حق مؤلف: نویسندگان

DOI: [10.22034/jls.2024.141123.1103](https://doi.org/10.22034/jls.2024.141123.1103)

۱. مقدمه

زبان‌شناسی شناختی رویکردی است که به بررسی رابطه میان زبان انسان از یک‌سو و ذهن و تجارب اجتماعی و فیزیکی او از سوی دیگر، می‌پردازد (دادرس و همکاران، ۱۳۹۸). به عبارتی، در زبان‌شناسی شناختی تلاش بر این است که با مطالعه زبان بر اساس تجربیات انسان از جهان پیرامون، نحوه درک و شیوه مفهوم‌سازی^۱ او از پدیده‌های جهان خارج بررسی شود و مطالعه زبان از این منظر، مطالعه الگوهای مفهوم‌سازی است (لانگاکر^۲، ۲۰۱۲). از نظر تیبرگین^۳ (۱۹۸۹) شناخت^۴ را می‌توان پدیده یا ماهیتی دانست که از رمزگذاری^۵ اطلاعات و به‌کارگیری آن به‌وسیله سیستم عصبی مرکزی به دست می‌آید. دستور شناختی^۶ یکی از نظریه‌های زبانی مطرح در زبان‌شناسی شناختی است که در اواخر قرن بیستم توسط لانگاکر معرفی و گسترش یافت. این دستور، زبان را محصول شناخت و برهم‌کنش اجتماعی توصیف می‌کند و نخستین و بنیادی‌ترین واحد دستور را، ساخت^۷ می‌داند، نه واحدهای اتمی نحوی و یا قواعدی که این واحدهای نحوی را باهم ترکیب می‌کنند. بر این اساس دستور یک زبان از مجموعه‌ای از ساخت‌ها شکل گرفته است. در این رویکرد، هر ساختار زبانی عنصری نمادین^۸ است که از دو قطب معنا (که معنای تحت‌اللفظی و کاربردشناختی را در بر می‌گیرد) و صورت تشکیل شده است (لانگاکر، ۱۹۹۱).

به اعتقاد بسیاری از زبان‌شناسان، همپایگی مفهوم پیچیده‌ای است که به‌ویژه برای رویکردهای نحوی مبتنی بر سلسه‌مراتب ترتیب سازه‌ای، با چالش‌های توصیفی و نظری جدی همراه است. ساخت‌های حذف^۹ نیز در زبان‌ها همواره به دلیل بهره بردن از صورت نحوی و کارکرد گفتمانی متمایز، موردتوجه قرار گرفته‌اند و تلاش‌های فراوانی برای تبیین ویژگی‌های منحصربه‌فرد این ساخت‌ها در چارچوب نظریه‌های زبانی مختلف صورت پذیرفته است. دستور شناختی با بررسی ویژگی‌های صوری و نقشی صورت‌های زبانی به‌عنوان ساخت، سعی در ارائه تحلیلی هرچه جامع‌تر از زبان دارد (گلدبرگ^{۱۰} و پرک^{۱۱}، ۲۰۱۵). از این‌رو، این دستور مبنای نظری پژوهش حاضر قرار گرفته است تا بر اساس آن فرایند حذف در ساختارهای همپایه سازه‌ای و غیرسازه‌ای در زبان فارسی موردبررسی قرار گیرد.

پژوهش پیش رو توصیفی-تحلیلی است و از آنجاکه فرایند حذف، هم در گونه نوشتاری و هم در گونه گفتاری زبان فارسی کاربرد گسترده‌ای دارد، پیکره موردبررسی هر دو گونه را شامل می‌شود.

1. conceptualization

2. R. Langacker

3. Tiberghien

4. cognition

5. encoding

6. cognitive grammar

7. construction

8. symbolic unit

9. ellipsis constructions

10. Goldberg

11. Perak

از این رو، ابتدا تعدادی جمله به‌طور تصادفی از گونه گفتاری فارسی محاوره‌ای از سریال‌ها و فیلم‌های تلویزیونی و محاورات روزمره مردم در سطح شهر تهران انتخاب و برای بررسی خوش‌ساختی، ضمن بررسی توسط نویسندگان، در معرض شم زبانی ۵ نفر از دانشجویان رشته زبان‌شناسی نیز قرار گرفتند. سپس بر اساس مبانی دستور شناختی لانگاکر مورد بررسی قرار گرفتند. پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ‌هایی برای پرسش‌های زیر است:

۱. ساخت حذف در همپایه‌های سازه‌ای و غیرسازه‌ای در چارچوب دستور شناختی قابل تبیین است یا خیر؟

۲. کاهش تکیه‌ای در همپایه‌ها چگونه در چارچوب دستور شناختی تحلیل می‌شود؟

۳. نقش تمایزگذار^۱ و ضد تمایزگذار^۲ و جایگاه آن‌ها در این ساختارها چگونه است؟

بر این اساس فرض اصلی تحقیق آن است که می‌توان در چارچوب دستور شناختی ساختاری‌های مورد بحث در زبان فارسی را ترسیم و تحلیل نمود.

این مقاله در پنج بخش تنظیم شده است؛ در بخش نخست، همان‌گونه که از نظر خواننده گذشت، مقدمه‌ای در مورد کلیات پژوهش ارائه شده است. در بخش دوم مروری بر مهم‌ترین پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون حذف صورت خواهد گرفت. در بخش سوم پایگاه نظری پژوهش معرفی می‌شود. بخش چهارم به تحلیل داده‌های مربوط به کاهش تکیه‌ای و حذف در چارچوب دستور شناختی اختصاص یافته است و سرانجام در بخش پنجم، نتایج و دستاوردهای پژوهش ارائه خواهد شد.

۲. پیشینه تحقیق

از نخستین ساختارهایی که در دستور شناختی مورد بررسی قرار گرفتند، ساختارهای حاوی حرف ربط^۳ let alone بودند که توسط فیلمور^۴ و همکارانش (۱۹۹۹) با جزئیات کامل تحلیل شدند و مشخص شد که این ساختارها دارای ویژگی‌های نحوی، معنایی و کاربردی ویژه‌ای هستند که نمی‌توان آن‌ها را با قواعد عام زبان تبیین کرد.

از پژوهش‌های قابل ذکر دیگری که به پیروی از فیلمور و کی^۵ و پژوهش لیکاف^۶ صورت گرفتند می‌توان از گلدبرگ (۱۹۹۵) و مایکلیس^۷ و لمبرکت^۸ (۱۹۹۶) نام برد. همچنین، مطالعاتی بر روی ساختارهای نحوی با کارکردهای کاربردشناختی ویژه توسط پرینس^۹ (۱۹۷۸)، بیرنر^{۱۰} و وارد^{۱۱} (۱۹۹۸)

1. differential

2. anti-differential

3. conjunction

4. Fillmore

5. Kay

6. Lakoff

7. Michaelis

8. Lambrecht

9. Prince

10. Birner

11. Ward

و نیز مطالعاتی بر روی ساختارهای نحوی با خوانش‌های معنایی خاص توسط ویرزبیکا^۱ (۱۹۸۰، ۱۹۸۲، ۱۹۸۷، ۱۹۸۸) انجام شد که پیامد این پژوهش‌ها این شد که می‌بایست ساختارهای نحوی را به‌عنوان سازه‌های زبانی منحصربه‌فرد که هر یک فارغ از واژه‌هایی که در ساختمان آن‌ها به کار می‌رود می‌توانند معنا یا معانی خاصی را به مخاطب القا نمایند و یا کاربرد گفتمانی ویژه‌ای داشته باشند، مورد بررسی قرار دهند.

رفته‌رفته تحلیل‌های ساختاری برای برخی اصطلاحات طرح‌واره‌ای که در آن‌ها تمامی عناصر به لحاظ واژگانی باز هستند نیز ارائه شد؛ مانند ساختار نتیجه‌ای^۲ [NP Verb NP XP] که توسط گلدبرگ (۱۹۹۵) ارائه شد. اندکی پس از تحلیل ساخت نحوی مذکور، اندک‌اندک تمامی قواعد نحوی زبان به‌عنوان ساختارهایی مستقل مورد بررسی قرار گرفتند. قاعده‌ای مانند $VP \rightarrow V NP$ ساختاری کاملاً طرح‌واره‌ای معرفی شد و [VNP] قاعده‌ای خوانشی است که ساخت نحوی را بر ساخت معنایی متناظر با آن تطبیق می‌دهد و برای آن ساختار طرح‌واره‌ای منحصربه‌فرد به شمار می‌آید. فیلمور، کی و اکائر پا را از این نیز فراتر گذاشته و ادعا کردند که قواعد نحوی قاعده‌مند و نیز قواعد قاعده‌مند خوانش معنایی هر کدام ساختار هستند (کرافت^۳، ۲۰۰۷).

لانگاکر (۲۰۱۲) به بررسی حذف همپایگی در زبان انگلیسی می‌پردازد و پس از تحلیل داده‌ها به این نتیجه می‌رسد که همپایگی غیرسازه‌ای در بافت انواع دیگری از حذف‌های بند و گروه تحلیل می‌شوند که همانند حذف شامل کاهش برجستگی عناصر غیر کانونی است.

کالیکاور^۴ و جکنداف^۵ (۲۰۱۲) با توجه به رابطه شناختی همان-بجز^۶ به بررسی حذف در زبان انگلیسی پرداخته‌اند و در آخر به این نتیجه رسیده‌اند که داده‌های زبان انگلیسی از این منظر نسبت به دیگر دیدگاه‌ها به شکل بهتری قابل تبیین‌اند. هرچند به اعتقاد نگارندگان دیدگاه فوق در برخی موارد قادر به تبیین داده‌های زبان فارسی نیست، چراکه برخلاف زبان انگلیسی که بند خالدار^۷؛ یعنی بندی که سازه‌ای از آن محذوف است، نمی‌تواند درون یک بند درونه‌گیری شده قرار گیرد، در زبان فارسی این حالت امکان‌پذیر است؛ بنابراین، نگارندگان در پژوهش حاضر به بررسی کاهش تکیه‌ای و ساختار حذف در همپایگی سازه‌ای و غیرسازه‌ای در چارچوب دستور شناختی موردحمایت لانگاکر (۲۰۱۲) می‌پردازند.

در زبان فارسی تاکنون از منظر دستور شناختی پژوهشی در مورد کاهش تکیه‌ای و حذف در همپایه‌های سازه‌ای و غیر سازه‌ای صورت نگرفته است. یوسفوند و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی حذف

1. Wierzbicka

2. resultative construction

3. Croft

4. Culicover

5. Jackendoff

6. same-except

7. gapping clause

همپایگی و خلأ نحوی از منظر دستور ساختاری شناختی پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد که علیرغم تفاوت‌های موجود زبان فارسی با زبان انگلیسی داده‌های زبان فارسی در چارچوب این نظریه قابل تبیین هستند. در دستور سنتی زبان فارسی، از حذف فعل در همپایه نخست و همپایه دوم به عنوان حذف به قرینه لفظی یاد می‌شود. از جمله افرادی که حذف را به طور مفصل مورد توجه قرار داده است خیام پور (۱۳۴۱) است. او به حذف حروف ربط (مانند اگر، و، ولی، چون، نیز)، حذف حرف تأویل «که»، حذف حروف اضافه «به» و «از»، حذف ادات اسناد، حذف مضاف، حذف مضاف‌الیه، حذف فعل، حذف مسندالیه و حذف جمله اشاره نموده است. جعفری (۱۳۶۲) نیز آوردن فعل در جمله‌ای و انداختن آن از جمله دیگر را حذف فعل به قرینه لفظی می‌نامد. قریب و همکاران (۱۳۸۰) فرایند حذف را بدین صورت تعریف می‌کنند: حذف عبارت از آن است که کلمه یا جمله‌ای را به قرینه بیندازند و قرینه چیزی است که دلیل و نشان بر محذوف باشد. خانلری (۱۳۸۰) با آوردن نوشته یکی از نویسندگان زبان فارسی، نمونه‌هایی از اقسام حذف را به دست می‌دهد. خانلری بر این باور است که در هر نوع جمله‌ای ممکن است برخی اجزای جمله در گفتن یا نوشتن حذف شود. وی بیان می‌دارد که حذف هر یک از اجزا یا از روی قرینه لفظی است یا قرینه معنوی. کریمی (۱۹۸۹) با اشاره به خلأ نحوی استدلال می‌کند که زبان فارسی دارای آرایش زیرساختی SOV است. وی به تبعیت از اون^۱ و همکاران (۱۹۸۷) ادعا می‌کند که ساختی که در آن فعل حذف شده باشد، حاکم مناسب به حساب نمی‌آید. به عقیده او، امکان کاربرد خلأ نحوی در ساختارهایی فراهم است که مفعول پیش از فعل به کاررفته است و معتقد است که خلأ نحوی در ساختارهایی که مفعول پس از فعل به کاررفته، مردود است. از دیگر افرادی که بر اساس برنامه کمینه‌گرایی به مطالعه حذف می‌پردازد توسروندانی^۲ (۲۰۱۴) می‌باشد.

۳. چارچوب نظری

دستور شناختی لانگاکر نظریه‌ای زبانی است که بر رابطه بین زبان، تجسم و شناخت تأکید دارد. این نظریه در اثر دوجلدی وی با عنوان مبانی دستور شناختی که در سال‌های ۱۹۸۷ و ۱۹۹۱ چاپ شدند و نیز در کتاب مبانی دستور شناختی: تجسم دستور^۳ (۲۰۰۸) به تفصیل معرفی شده است. در ادامه، مهم‌ترین باورهای دستور شناختی بر اساس منابع یادشده را به اختصار از نظر می‌گذرانیم.

لانگاکر (۱۹۸۷: ۲) بیان می‌کند که «زبان یک سیستم نمادین است که به افراد اجازه می‌دهد تا از طریق بازنمایی‌های متعارف با یکدیگر ارتباط برقرار کنند.» او در ادامه توضیح می‌دهد که این بازنمایی‌ها فقط نشانه‌های دلخواه نیستند، بلکه به گونه‌ای ساختار یافته‌اند که سازمان‌دهی تجربه و مفهوم‌سازی انسان را منعکس می‌کنند. در رویکرد لانگاکر بر نقش ساختارهای مفهومی در زبان تأکید

1. Aoun

2. Toosarvandani

3. embodiment of grammar

می‌شود. او استدلال می‌کند که همه واحدهای زبانی، از آواهای منفرد گرفته تا جمله‌های کامل، بر ساختارهای مفهومی مبتنی هستند که از تجربه ما از جهان خارج ناشی می‌شود.

در دستور شناختی لانگاکر (۱۹۹۱)، واحدهای بنیادین زبان ساختارهایی نمادین‌اند و ساختار نمادین عبارت است از جفت‌شدگی یک ساختار معنایی با یک ساختار واجی. این ساختارها در شبکه‌ای از روابط درون نظام زبان قرار می‌گیرند و باهم پیوند برقرار کرده و ارزش یکی در ارتباط با دیگر اعضای شبکه مشخص می‌شود. در این دستور به هنگام تحلیل هر ساختار تمامی مشخصه‌های نحوی، صرفی، واجی، معنایی، کاربردی و کلامی آن ساختار مشخص می‌شود و درنهایت با توجه به این مشخصه‌ها در شبکه طبقه‌بندی زبان جای داده می‌شود (همان).

به عقیده لانگاکر واحدهای نمادین در زبان معنای ثابتی ندارند، بلکه معنای خود را از نوع رابطه خود با دیگر واحدهای نمادین می‌گیرند. این بدان معناست که معنا یک ویژگی ثابت زبان نیست، بلکه از تعامل پویای واحدهای نمادین پدید می‌آید (لانگاکر، ۱۹۸۷: ۶۲).

کرافت و کروز^۱ توضیح می‌دهند که برای لانگاکر، ماهیت نمادین زبان به این معناست که صورت یک عبارت زبانی مستقیماً با معنای آن مرتبط نیست (۲۰۰۴: ۱۱). در عوض، رابطه بین صورت و معنا توسط مجموعه‌ای از قراردادهای میانجی‌گری می‌شود که بین اعضای یک جامعه زبانی مشترک است. این قراردادهای شامل قواعد دستوری زبان، معانی واژه‌ها و روش‌هایی است که بر مبنای آن واژه‌ها برای تشکیل واحدهای معنایی بزرگ‌تر باهم ترکیب می‌شوند.

کرافت و کروز در ادامه توضیح می‌دهند که چگونه دیدگاه لانگاکر از زبان به‌عنوان یک نظام نمادین با نظریه دستور شناختی او که بر اهمیت ساختار مفهومی در زبان تأکید می‌کند مرتبط است (همان). در این نظریه، زبان به‌عنوان بازتابی از ساختارهای مفهومی در نظر گرفته می‌شود که بین اعضای یک جامعه زبانی مشترک‌اند.

دستور و معناشناسی را دستور شناختی به‌عنوان جنبه‌های درهم‌تنیده زبان می‌داند. لانگاکر استدلال می‌کند که دستور زبان مجموعه‌ای از قوانین حاکم بر ساختار زبان نیست، بلکه مجموعه‌ای از فرایندهای شناختی است که معنا را ایجاد می‌کند (لانگاکر، ۱۹۸۷: ۱۵۶).

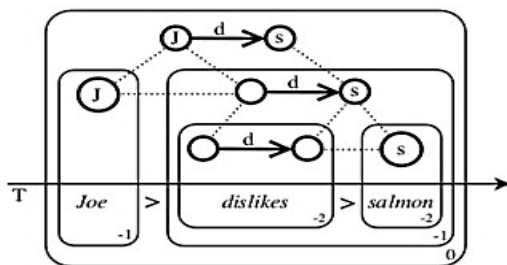
لانگاکر همچنین بر اهمیت فرایندهای شناختی مانند طبقه‌بندی، مفهوم‌سازی و استنتاج در ساختار زبان تأکید می‌کند. از نظر ایشان این فرایندها برای ایجاد معنا در زبان ضروری هستند (لانگاکر، ۱۹۸۷: ۱۲۷). نظریه دستور شناختی همچنین بر نقش تجسم در زبان تأکید دارد. لانگاکر استدلال می‌کند که زبان در تجربه فیزیکی و فرهنگی ما ریشه دارد و تجسم نقش مهمی در زبان، از جمله واژه‌ها، ساختارها و جملات ایفا می‌کند (لانگاکر، ۲۰۰۸: ۱۵۵). لانگاکر تجسم را بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام‌های شناختی و زبانی ما می‌داند. وی در یکی از آثار خود می‌نویسد که «تجربه زبانی ما از تجربه بدنی ما جدایی‌ناپذیر است که اساس مفهوم‌سازی ما را فراهم می‌کند» (لانگاکر، ۱۹۸۷: ۱۲).

¹. Cruse

در این نظریه، طرح‌واره‌های تصویری به‌عنوان یک عنصر کلیدی در سازمان‌دهی ساختار مفهومی در زبان مطرح شده‌اند. طرح‌واره‌های تصویری ساختارهای شناختی انتزاعی هستند که از تجربیات حسی-حرکتی ما پدید می‌آیند و برای مفهوم‌سازی ما از جهان پیرامون استفاده می‌شوند (لانگاکر، ۱۹۸۷: ۲۲۷). در مجموع، نگرش لانگاکر به زبان به‌عنوان یک نظام نمادین بر پیوستگی ساختارهای زبانی و زمینه‌سازی این ساختارها در تجربه و مفهوم‌سازی انسان تأکید دارد.

لانگاکر (۲۰۱۲) از استعاره‌هایی جایگزین استعاره ترکیبی برای تبیین داده‌های مربوط به همپایگی و حذف استفاده می‌کند که عبارت‌اند از: دستیابی و فعال‌سازی^۱. این دو استعاره مکمل یکدیگرند و هر کدام جایگاه خود را در ساخت زبانی دارند. این دو استعاره باهم جنبه‌هایی از تجمیعات نمادین^۲ و نقش آن‌ها را در کاربرد زبان بازتاب می‌دهند و هیچ‌یک به‌تنهایی قادر به بیان مفهوم ساخت زبانی نیستند.

لانگاکر (۲۰۱۲) معتقد است که در این مدل استعاری، پنجره متحرک توجه^۳، دستیابی متوالی به مفهومی پیچیده را فراهم می‌کند. بخش‌هایی از این مفهوم هدف، در پنجره، در هر مرحله از پردازش ظاهر می‌شود تا زمانی که فرد از دستیابی به هدف ارتباطی موردنظر اطمینان حاصل کند. به‌عنوان مثال در نمودار (۱)، مفهوم هدف صورت زبانی این است که Joe disliking salmon. اگر ما این مفهوم را در مقیاس زمانی (۱-)؛ یعنی پیش از صورت‌بندی زبانی ببینیم، Joe در پنجره متحرک در مرحله اولیه پردازش ظاهر می‌شود (و در کانون توجه قرار می‌گیرد) و پردازش disliking salmon در مرحله دوم اتفاق می‌افتد؛ اما از آنجاکه پردازش هم‌زمان در چند مقیاس زمانی رخ می‌دهد، ما می‌توانیم آن را در قالب یک پنجره کلی، بر مبنای پایه سطح (۰) ببینیم که پنجره توجه، تمام این محتوا را در لحظه‌ای واحد انتقال می‌دهد. البته این ممکن است تنها بیانگر یک لحظه در توالی گفتمان باشد که در آن، محتوا در لحظه‌هایی متوالی و متناظر با بندها، دست‌یافتنی می‌شود.

نمودار ۱. برگرفته از لانگاکر (۲۰۱۲)

^۱. access and activation

^۲. symbolic assemblies

^۳. moving window of attention

سطح‌مبنای پایه برجستگی ذاتی بیشتری دارد: اگر سایر چیزها برابر باشند، ما دقت بیشتری به کلیت وقایع می‌کنیم تا اجزای سازنده آن‌ها؛ بنابراین برای بسیاری از اهداف گفتمانی، می‌توانیم به محتوای پنجره متحرک به‌عنوان موجودیتی که بر پایهٔ بند-به-بند به‌روز می‌شود، برخورد کنیم. همان‌طور که در مقیاس زمانی (یا سطح) تفاوتی ذاتی در برجستگی مفاهیم، در محور زمان مشاهده می‌شود. ما به‌طور طبیعی از محتوایی که در پنجرهٔ توجه جاری ظاهر می‌شود - یعنی پنجره‌ای که اکنون در حال پردازش است - نسبت به محتوایی که پیش‌تر (قابل دسترسی با حافظه) یا بعدتر (قابل دسترسی طبق انتظارات) ظاهر می‌شود آگاهی دقیق‌تری داریم.

لانگاکر (۲۰۱۲) بیان می‌دارد که به‌عنوان یک همگانی، طرفین گفتگو در کنار هم به‌سوی هدفی مشترک پیش می‌روند و هر عبارتی به دست‌یابی به آن هدف کمک می‌کند و اگر نیاز باشد بخش‌های خاص را به آن اضافه کرده یا در صورت لزوم آن را اصلاح می‌کنند. تسهیل و موفقیت در این سفر بینا ذهنی بستگی به این دارد که تا چه حد زیرلایه‌های مفهومی آن‌ها که مبتنی بر آن باهم تعامل می‌کنند باهم همپوشانی دارند؛ و از آنجاکه این زیرلایه گفتمان جاری و حالت کنونی را شامل می‌شود، این همپوشانی معمولاً می‌تواند خیلی چشمگیر باشد. این موضوع اهمیتی ندارد که در ابتدا گوینده آگاهی کاملی از هدف دارد و شنونده ابدأ چیزی از آن نمی‌داند؛ مهم این است که در نقطه‌ای از این گفتمان هر دو طرف گفتگو می‌دانند که چه چیزی گفته شده و تا حدی هم می‌دانند که احتمالاً چه در پیش است. گوینده دست‌کم باید نسخه‌هایی از هدف را پیش از بیان آن بپروراند. اینکه تا چه فاصله‌ای از پیش این فرافکنی انجام می‌شود به‌شدت متغیر است و هرچه گفتمان به‌پیش می‌رود در معرض اصلاح قرار می‌گیرد. در هر حال، شنونده نیز این فرافکنی را انجام می‌دهد و تا حدی می‌توان، اگر نه تمام آنچه پیش می‌آید، بلکه بخشی از آن را پیش‌بینی کند. محتوایی که انتقال می‌یابد معمولاً از پیش برای هر دو طرف گفتگو شناخته‌شده است. نوعاً آن‌ها نقش‌های گوینده و شنونده را جابجا می‌کنند. علاوه بر این، هر کدام دیگری را به ایفای نقش تحریک می‌کند، شنونده تصور می‌کند که گوینده ممکن است چه بگوید و گوینده هم حدس می‌زند که شنونده تا چه حد آن را درک خواهد کرد.

۴. بررسی داده‌ها

لانگاکر (۲۰۱۲) در دستور شناختی نشان می‌دهد که توازن معنایی ناهموار سازه و همپایگی بندها نیاز به عملیات «کاهش حرف ربط»^۱ مشتق شدهٔ اولی از دومی ندارد. او بر این باور است که برای تحلیل و بررسی ساختارهای همپایه برخلاف سایر رویکردها از جمله نظریهٔ صورت‌گرا، اشتقاق چند روساخت از زیرساختی واحد و مشترک مفروض نیست. از این‌رو، در دستور شناختی به‌منظور تحلیل ساختارهای همپایه مانند حذف، سایر انواع کاهش بندی در نظر گرفته می‌شود.

^۱. conjunction reduction

در این دستور اعتقاد بر این است زمانی که دو همپایه باهم ترکیب می‌شوند، عناصر موجود در همپایه دوم که با هم‌ترازهایشان در همپایه اول همپوشانی مفهومی دارند یا دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند یا از همپایه دوم به‌طور کامل حذف می‌شوند و نمود آوایی نخواهند داشت، در عوض آن عناصر، واژگان و ساختارهایی که در همپایه دوم با ساختاری در همپایه نخست همپوشانی مفهومی نداشته باشند دارای برجستگی تکیه‌ای بیشتری می‌شوند. تمرکز گذاری موجود به ساخت اطلاع تعلق دارد؛ تکیه کامل عموماً برای عناصری محفوظ است که برای نخستین بار در همپایه دوم ظاهر می‌شوند. از آنجاکه آن‌ها تکیه کامل را حفظ می‌کنند، این عناصر تمرکز اطلاعی - به لحاظ زبرزنجیری نیز تمرکز پیدا می‌کنند و برجستگی تکیه‌ای بیشتری نسبت به پیرامونشان پیدا می‌کنند. با در نظر گرفتن مثال (۱) مطلب بالا تا حدودی روشن می‌شود. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، در این نمونه تنها عبارت «عاشقانه» در بند دوم تمرکز یافته است، زیرا ضمیر «او» به‌مانند «علی» در همپایه نخست است و عبارت «دوشش داره» عیناً تکرار شده است؛ بنابراین، هر دو دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند.

۱. علی امیر رو دوش داره. او عاشقانه دوشش داره.

لانگاکر (همان) معتقد است که تحلیل چنین مثال‌هایی به‌سادگی از منظر دستیابی و فعال‌سازی صورت می‌پذیرد. به‌طور کلی زمانی که دو واژه یا عبارت در هر دو همپایه یا دو جمله پی‌درپی به یک عنصر همسان یا یک رویداد واحد اشاره داشته باشند، آن عبارات یا عناصری که در جمله یا همپایه دوم بروز می‌یابند دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند که این خود نشان‌دهنده همپوشانی مفهومی است. باوجوداین، این حالت نمادین است، برجستگی تکیه‌ای که در قاب توجه^۱ دوم یا همان همپایه یا جمله دوم می‌آید در خدمت نمادین کردن برجستگی اطلاعی است. از لحاظ واجی، آن‌ها از محیطشان به-واسطه تکیه‌دار بودن کامل متمایز می‌شوند. عناصر معنایی که در این شیوه برجسته می‌شوند، همان‌هایی هستند که در قاب توجه قبلی ظاهر نمی‌شوند و چون در پنجره بندی قبلی عبارتی برای همپوشانی مفهومی با آن‌ها وجود ندارد بنابراین از دیگر عناصر موجود در جمله یا همپایه دوم متمایز می‌شوند. لانگاکر (۲۰۱۲) از این محتوای بدون همپوشانی به‌عنوان تمایزگذار (Δ) نام می‌برد. این مفهوم در پنجره‌های بندی متوالی، همان محتوای پنجره $i+1$ است که در پنجره i ظاهر نمی‌شود. چیف^۲ (۱۹۹۴) بر این باور است که هر پنجره حاوی یکسری اطلاعات فعال است که در یک زمان واحد در ذهن وجود دارند. البته این فعال‌سازی گذرا است و خیلی زود از میان می‌رود و تا جایی که لازم باشد فعال‌سازی خودش را ادامه می‌دهد سپس جای خود را به عناصر فعال دیگری در پنجره بعدی خواهد داد.

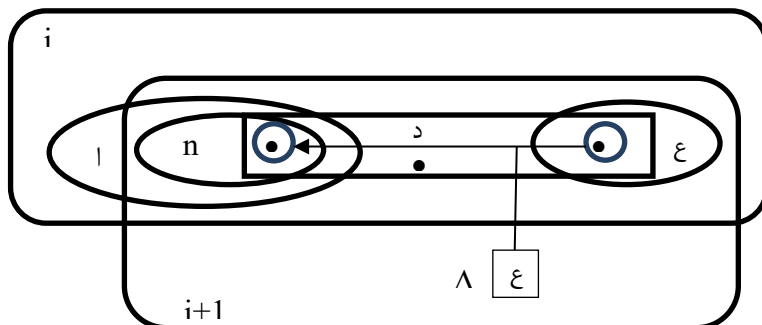
نمودار مربوط به جمله (۱) در (۲) نشان داده شده است. لازم به ذکر است که کادر دارای برجسب «ع» که در پنجره $i+1$ نشان داده شده است، بیانگر عبارت «عاشقانه» است که مفهوم «دوش داشتن»

1. attentional framing

2. W. Chafe

را برجسته می‌نماید؛ بنابراین، از آنجایی که این عبارت برای بار نخست در پنجره دوم ظاهر می‌شود و با هیچ عبارتی در پنجره یا قاب توجه قبلی همپوشانی مفهومی ندارد، تمایزگذار را می‌سازد، به عبارت دیگر تمرکز اطلاعاتی است. نمودار به صورت مستقیم نشان می‌دهد که این تنها عنصر مفهومی در پنجره $i+1$ است که در پنجره i گنجانده نشده است. همان‌طور که قبلاً اشاره شد، عناصر دارای همپوشانی نیاز ندارند که در بند دوم مانند بند اول به‌طور کامل توصیف شوند. از این‌رو همان‌گونه که ملاحظه می‌شود محتوای (ع) «علی» را از ضمیر «او» و محتوای (ا) «امیر» را از ضمیر متصل «-ش»، متمایز می‌سازد.

علی امیر رو دوس داره.

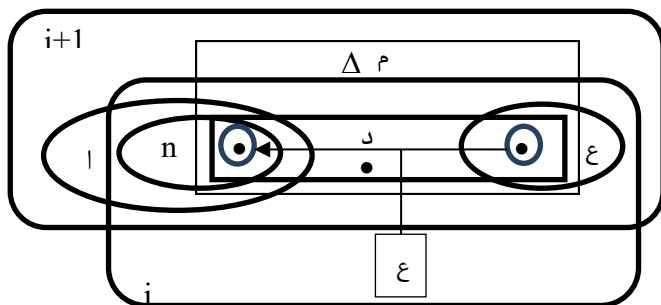
او عاشقانه دوشش داره.

نمودار ۲. کاهش تکیه‌ای عناصر غیرتمرکزدار

مثال (۲) را در نظر بگیرید. در اینجا همان‌گونه که ملاحظه می‌شود فعل «می‌میره» بالینکه به همان مفهوم دوس داشتن در بند نخست اشاره می‌کند ولی دارای تکیه کامل است و برجسته شده است زیرا مفهوم هدف یکسان در توالی متفاوتی را نشان می‌دهد. ویژگی قیدی «عاشقانه» که در بند نخست (پنجره i) پوشش داده شده است، فعل آن همان «دوس داشتن» است؛ بنابراین، توصیف دقیق‌تر این رویداد به صورت «می‌میره» در بند دوم (پنجره $i+1$) محتوای بیشتری (م) را وارد می‌کند که تمایزگذار را می‌سازد؛ و از آنجاکه تمایزگذار را بیان می‌کند، «می‌میره» تکیه کامل پیدا می‌کند. نکته‌ای که در اینجا باز باید به آن اشاره کرد این است که در بند دوم عناصری که با هم‌ترازهایشان در بند نخست همپوشانی مفهومی دارند یعنی ضمیر «او» که با «علی» و ضمیر متصل «-ش» که با «امیر» همپوشانی دارند، دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند. از این‌رو، نمودار جمله (۲) را می‌توان به صورت (۳) نشان داد.

۲. علی عاشقانه امیر رو دوس داره. او می‌میره براش.

او می‌میره براش.

علی عاشقانه امیر رو دوس داره.

نمودار ۳. کاهش تکیه‌ای عناصر غیرتمرکزدار

همان‌گونه که در مثال‌های بالا اشاره شد کاهش تکیه‌ای در پنجره و بند دوم ناشی از همپوشی مفهومی است. لانگاکر (۲۰۱۲) معتقد است این کاهش تکیه‌ای نیاز به هم‌ارجاعی^۱، هویت سخت مفهومی^۲ و صورت یکسان یا توازی دستوری ندارد. ناگفته نماند که هم‌ارجاعی و محتوای همپوشانی با همدیگر تفاوت دارند. برای نشان دادن این تفاوت، نخست مثال (۳) را مشاهده کنید. در این مثال، عنصری که در هر دو پنجره i و $i+1$ مشترک است و به‌نوعی دارای همپوشانی مفهومی است، اسم‌واره مفعولی^۳ یعنی «کتاب» است؛ بنابراین، گویشور فارسی‌زبان می‌داند که در این دو بند تنها یک نمونه از کتاب وجود دارد، از این‌رو در ساخت و پنجره ذهنی ما تنها یک موقعیت متمایز وجود دارد که در هر دو قاب ظاهر می‌شود و ما آن را در نمودار (۳) به‌صورت نقطه نشان داده‌ایم. این هم‌ارجاعی به نمونه دوم اجازه می‌دهد که با ضمیر (آن) رمزگذاری شود، پس مشخصه‌های آن مانند «کتاب» در بند نخست است. با توجه به توضیحات بالا آن عنصری را که برای بار نخست در بند دوم ظاهر می‌شوند و هیچ همپوشی مفهومی‌ای را با عناصر هم‌ترازشان در بند پایه ندارند، دربردارنده تکیه کامل در بند دوم می‌شوند؛ بنابراین، در جمله (۳) «امیر» و «خوند» محتوای جدیدی در پنجره دوم ایجاد می‌کنند که به آن‌ها تمایزگذار می‌گویند. جمله (۳) را می‌توان به‌صورت نمودار (۴) نشان داد.

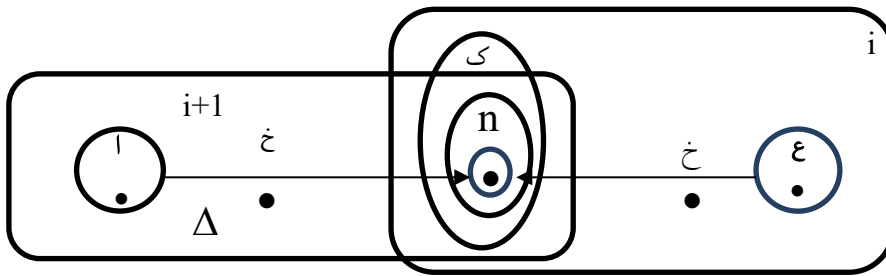
۳. علی یه کتاب خرید و امیر اون^۱ خوند.

^۱. coreference

^۲. strict conceptual identity

^۳. object nominal

علی به کتاب خرید.

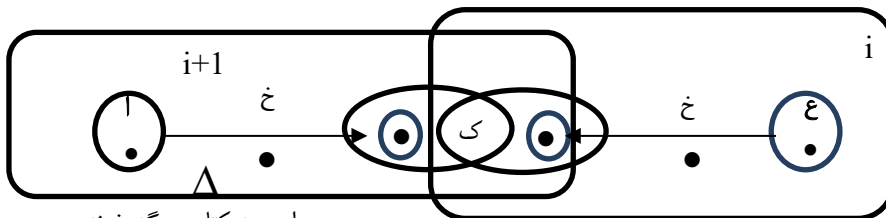
امیر اون خونند.

نمودار ۴. هم‌ارجاعی و محتوای هم‌پوشانی

حالت دیگری که وجود دارد این است که در دو بند متوالی یک مفهوم مشترک به دو نوع متفاوت از آن مفهوم اشاره کند. برای مثال در جمله (۴) واژه «کتاب» نمونه‌های مختلفی از محتوای مفهومی از این عنصر را با موقعیت‌های متمایز میزبانی می‌کند. همان‌گونه که مشاهده می‌شود رخداد دوم «کتاب» در پنجره دوم بدون تکیه شده است، زیرا این دو عنصر «کتاب» در بند اول و دوم با اینکه همپوشانی مفهومی ندارند، هم ارجاع بوده و در ذهن گویشوران به مفهومی واحد اشاره دارند؛ بنابراین واحد نمادین در دستور شناختی یادآور مفهوم نشانه در زبان‌شناسی سوسوری است، با این تفاوت کلی که سوسور نشانه را در سطح واژه به کار برده است، درحالی که لانگاکر این تعبیر را به ساخت‌ها و جمله‌ها نیز تعمیم داده است. از این رو در جمله (۴) که نمودار آن در (۵) آمده است با اینکه «کتاب» در دو همپایه موجود به نمونه‌های متفاوتی اشاره دارد اما گویشور زبانی می‌داند که این واژه به مفهومی خاص و مشترک در هر دو بند اشاره دارد.

۴. درحالی که علی به کتاب خرید، امیر به کتاب دیگه خونند.

علی به کتاب خرید.

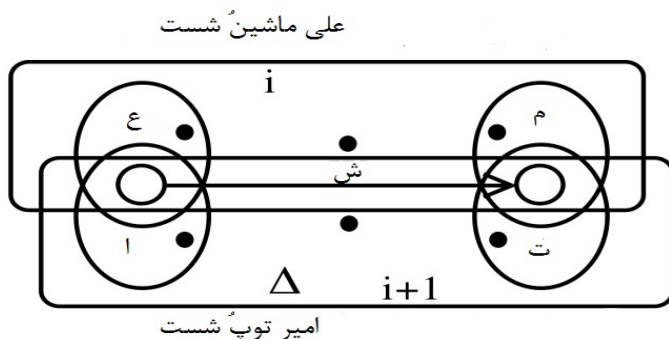
امیر به کتاب دیگه خونند.

نمودار ۵. هم‌ارجاعی و محتوای هم‌پوشانی

در مثال‌های (۳) و (۴) تمایزگذار «امیر» و «خوند» هستند که باهم یک سازه دستوری را شکل نمی‌دهند؛ بنابراین همان‌گونه که ملاحظه می‌شود این عناصر چون با هیچ عنصری در بند نخست همپوشانی مفهومی ندارند، تکیه کامل می‌گیرند.

مثال (۵) نمونه‌ای از ناهمپوشانی مفهومی است که لانگاگر (۲۰۱۲) از آن به عنوان کانون ناپیوسته^۱ یاد می‌کند. در اینجا تنها عبارتی که دارای محتوای همپوشانی است فرایند رمزگذاری شده فعل «شستن» است؛ بندها به نمونه‌های متفاوتی از این نوع ارجاع دارند، پس هر پنجره‌ای شامل نقطه است که بیانگر موقعیتی متمایز است. تمایزگذار محتوای مفهومی را می‌سازد بدین ترتیب که «علی» را از «امیر» و «ماشین» را از «توپ» متمایز می‌کند؛ بنابراین «امیر» و «توپ» در همپایه دوم دارای تکیه کامل هستند. نمودار مربوط به جمله (۵) در (۶) آمده است.

۵. علی ماشین رو شست، بعدش امیر توپ رو شست.

نمودار ۶ ناهمپوشانی مفهومی

تاکنون به مواردی پرداخته شد که در آن‌ها متناظرها در پنجره‌ها و همپایه‌های مختلف با همدیگر همپوشانی مفهومی داشتند، بنابراین عناصری که در بند دوم باقی می‌ماندند، به جز تمایزگذار، همگی دچار کاهش تکیه‌ای می‌شدند. اکنون به حذف می‌پردازیم که به باور لانگاگر (همان) این موضوع گسترده در دستور شناختی کمتر مورد کندوکاو قرار گرفته است.

لانگاگر (همان) بیان می‌دارد که در حذف در پنجره دوم عبارتی که خودش بند نیست، در قیاس با موردی که بند است خوانش شبه بند پیدا می‌کند. برای پی بردن به این مسئله به مثال (۶ ب) دقت کنید که در آن «یه مرسدس بنز» که به خودی خود بند نیست به همان شیوه‌ای درک می‌شود که بند دوم در (۶ الف) درک می‌شود. همان‌طوری که پیش‌تر اشاره شد عناصر موجود در همپایه دوم که با هم‌ترازهایشان در همپایه اول همپوشانی مفهومی دارند یا دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند یا از همپایه دوم به‌طور کامل حذف می‌شوند و نمود آوایی نخواهند داشت که در اینجا در هر دو عبارت، محتوایی

¹. discontinuous focus

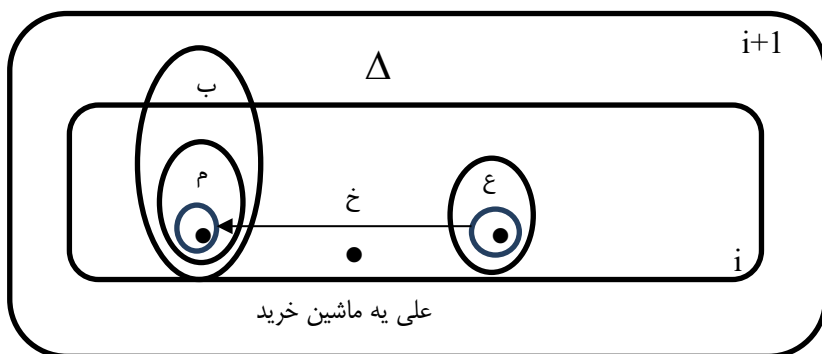
که با بند پیشین همپوشانی می‌کند، تبلور واجی کامل ندارد. تفاوتی که بین جملات زیر وجود دارد از نوع درجه است: کاهش تکیه‌ای در (الف) حذف کامل در (ب). در مثال (۴) نشان دادیم که کاهش تکیه‌ای عناصر غیرکانون عمدتاً به عواملی نظیر هم‌ارجاعی، صورت برابر و ترازوی دستوری حساس نیست. نکته‌ای که در اینجا حائز اهمیت است این است که حذف به تمام موارد ذکرشده حساس است؛ بنابراین در (۶ ب) «مرسدس بنز» چیزی نیست جز ماشینی که به آن ارجاع داده شده است و این عبارت به‌صورت نسخه‌ای حذفی از عبارت خاص «علی یه مرسدس بنز خرید» است.

۶. الف- علی یه ماشین خرید. او یه مرسدس بنز خرید.

ب- علی یه ماشین خرید. یه مرسدس بنز.

جمله (۶ ب) را می‌توان به‌صورت نمودار (۷) نشان داد. در اینجا همان‌گونه که مشاهده می‌شود تمام محتوای پنجره i در $i+1$ فعال باقی می‌ماند، درواقع هیچ کاری انجام نمی‌شود جز گسترش مشخصه خرید ماشین. در پنجره $i+1$ تنها عنصری که باقی می‌ماند «یه مرسدس بنز» است که دارای تکیه کامل است، بنابراین نقش تمایزگذار را ایفا می‌کند که در نمودار زیر آن را مشخص کرده‌ایم. پنجره دوم در مثال (۶ ب) این‌گونه تعبیر می‌شود که [علی] یه مرسدس بنز [خرید]، البته بدون آنکه اقلام داخل قلاب عملاً تحقق واجی پیدا کنند.

یه مرسدس بنز

نمودار ۷. حذف

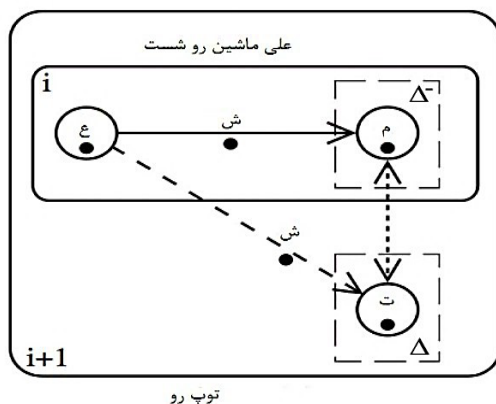
در مثال (۶)، خوانش عبارت حذفی به‌گونه‌ای است که تمام ساخت عبارت پیشین را تا جای ممکن حفظ می‌کند؛ بنابراین همان‌گونه که نمودار بالا نشان می‌دهد این ساختارها بیانگر مورد خاصی از ابقای کامل هستند: ساخت پنجره i در پنجره $i+1$ دست‌نخورده باقی می‌ماند و صرفاً مشخصات بیشتری به آن می‌افزاید.

برخلاف جمله‌های (۶) که در آن‌ها ساخت بند نخست در بند دوم حفظ می‌شود، در جملاتی نظیر جمله (۷) اغلب تمایزگذار از بعضی جهات با عبارت قبلی تقابل دارد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود،

در این مثال مفهوم «توپ» در تقابل با مفهوم «ماشین» قرار دارد؛ بنابراین خوانش عبارت حذفی صرفاً مسئله فعال‌سازی دوباره ساختار قبلی نیست، بلکه یک بخش از آن ساختار، شناسایی مفهومی به‌عنوان «ماشین» است که باید سرکوب شود و با مفهومی مانند «توپ» جایگزین شود. این کار پیامد دیگری دارد که نمونه متفاوتی از شستن به میان می‌آید، شستنی که بر «توپ» اثر می‌گذارد و نه بر «ماشین». جایگزینی «ماشین» با «توپ» مفهومی از این رویداد را می‌آفریند که موازی با - البته متمایز با- رویدادی است که در بند پیشین توصیف شد.

۷. علی ماشین رو شست. بعدش توپ رو.

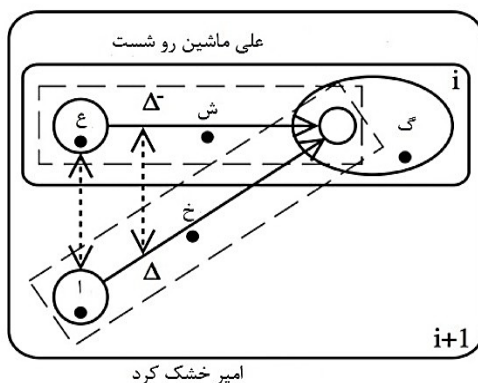
لانتاگر (همان) برای نشان دادن این حالت از پیکان دوسر استفاده می‌کند که نشانه دو موقعیت متفاوت است: توپ با ماشین تقابل دارد و در رویدادی که در پنجره $i+1$ بازسازی شده است جای او را اشغال کرده است؛ بنابراین باوجود وقفه بین دو جمله، جمله «علی ماشین را شست» همانند بند پایه در یک جمله مرکب متشکل از دو بند همپایه عمل کرده و به‌عنوان مبنایی برای خوانش معنایی جمله دوم «بعدش توپ رو» که عبارتی حذفی (سازه‌ای از آن حذف شده است) است ایفای نقش می‌کند. توپ تمایزگذار (Δ) است که با قرار دادن آن درون قلاب و در کادری خطچین بیشتر مشخص شده است. ساختار متناظر با مفهوم «توپ» یعنی مفهوم «ماشین» را ضد تمایزگذار (Δ) می‌نامند که عبارت است از هر مفهومی که در بند قبلی فعال شده است و در تضاد با تمایزگذار قرار دارد. همچنین آنچه در پنجره $i+1$ نشان داده شده است نمونه‌ای بیان‌نشده از شستن مرتبط با توپ است زیرا در ذهن گویشور به مفهومی واحد به شکل آنچه در پنجره i اشاره می‌کند؛ بنابراین با پیکانی خطچین ترسیم شده است تا نشان‌دهنده این باشد که در هیچ پنجره‌ای به‌صورت مستقیم رمزگذاری نشده است، البته در فرایند بازسازی ظاهر شده است. این حالت موازی با رویدادی است که در پنجره i توصیف شده است زیرا این فرایند خوانشی، به هر میزان از ساختار قبلی را که بتواند حفظ می‌کند. ازاین‌رو، نمودار جمله (۷) به شکل (۸) است.

نمودار ۸. حذف بدون فعال‌سازی مجدد

لانگاکر (۲۰۱۲) باور دارد که عباراتی نظیر (۸) را نمی‌توان از ساختاری زیربنایی با بندهای همپایه مشتق کرد، زیرا دستور شناختی چنین اشتقاق‌هایی را مجاز نمی‌داند. نمودار این جمله در (۹) نشان داده شده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود دو پنجره توجه متوالی نیستند؛ به این معنا که در رخداد متوالی دو بند وقفه^۱ ایجاد می‌شود و بلافاصله پشت سر هم رخ نمی‌دهند و در نمودار جمله به این صورت نمود پیدا می‌کند که پنجره $i+1$ ، به جای آنکه پس از پنجره i بیاید در پردازش آن وقفه ایجاد می‌کند. لازم به ذکر است که در این رویکرد وقفه را در نمودار با قرار دادن بند در کادر خطچین نشان می‌دهند.

۸. ماشین رو، علی شست و امیر خشک کرد.

نمودار ۹. حذف

بنابراین باوجود وقفه، «علی ماشین رو شست» به عنوان بند پایه در پنجره i نقش ایفا می‌کند و «امیر خشک کرد» عبارت حذفی است که برای خوانش به بند و پنجره نخست متصل می‌شود؛ مانند مثال‌های پیشین چون «امیر» در تقابل با «علی» و «خشک کرد» در تقابل با «شست» قرار دارد، این عبارت بیانگر تمایزگذار است. با جایگزین کردن «امیر» و «خشک کرد» با هم‌ترازهایشان در بند پایه (ضد تمایزگذار) و به عبارتی دیگر با حفظ ساخت بند واحد پایه، پنجره $i+1$ به صورت امیر [ماشین رو] خشک کرد، بازسازی می‌شود.

اکنون به بررسی ابقای پرسش‌واژه^۲ می‌پردازیم که پدیده‌ای حذفی است به طوری که در آن بخشی از جمله دارای پرسش‌واژه حذف می‌شود و تنها گروه پرسشی باقی می‌ماند.

۹. علی یه چیزی خرید اما نمی‌دونم چی.

در اینجا نیز همانند مثال‌های بالا عمل می‌کنیم. در «علی یه چیزی خرید اما نمی‌دونم چی» متمم حذف شده فعل «دانستن» مانند بند فعال پیشین «علی یه چیزی خرید» تعبیر می‌شود. پرسش‌واژه «چی» به عنوان تمایزگذار در نظر گرفته می‌شود که در نسبت با پنجره‌های بندی متوالی، تمایزگذار

^۱. pause

^۲. sluicing

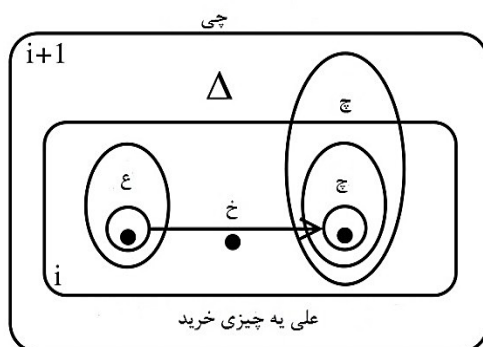
همان محتوای پنجره $i+1$ است که در پنجره i ظاهر نمی‌شود؛ بنابراین تعبیر آن در این بافت به شکل «علی چی خرید» است.

همان‌طوری که در بالا اشاره شد عبارتی که خودش بند نیست، در قیاس با موردی که بند است خوانش شبه‌بند پیدا می‌کند. جمله (۹) این حالت را نشان می‌دهد که در آن عبارت «اما نمی‌دونم چی» به همان شیوه‌ای درک می‌شود که بند دوم در (۱۰). با این تفاوت که در (۹) محتوایی که با بند پیشین همپوشانی می‌کند، تبلور واجی کامل ندارد. در (۹) عبارت حذف‌شده به صورت نسخه‌ای حذفی از عبارت خاص «اما نمی‌دونم علی چی خرید» است.

۱۰. علی یه چیزی خرید، اما نمی‌دونم علی چی خرید.

نکته مهم این است که در حذف صرفاً با محتوای همپوشانی مفهومی سروکار نداریم، بلکه با عبارت‌های همپوشانی به‌مثابه نهادهای معنایی، واجی و نمادین سروکار داریم؛ بنابراین ساخت تکیه یافته در پنجره نخست فعال‌سازی‌اش را در پنجره دوم تا جایی که امکان دارد، حفظ می‌کند.

حذف در مثال (۹) در نمودار (۱۰) نشان داده شده است. در این مورد تمام محتوای پنجره i در $i+1$ فعال باقی می‌ماند، درواقع هیچ کاری انجام نمی‌شود جز باقی ماندن عنصر پرسش‌واژه که بر خرید چیزی تأکید دارد. گویا یکی می‌گوید که اما نمی‌دونم [علی] چی [خرید] البته بدون آنکه اقلام داخل قلاب عملاً تحقق واجی پیدا کنند.

نمودار ۱۰. ابقای پرسش‌واژه

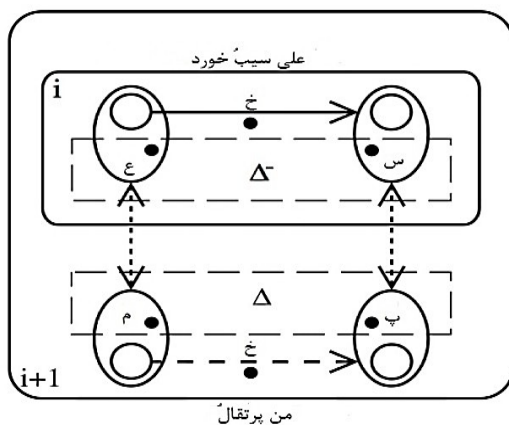
بگذارید اکنون به جمله (۱۱) بپردازیم که بیانگر ساختاری تحت عنوان «خلاً نحوی» است (راس^۱، ۱۹۷۰). همان‌گونه که ملاحظه می‌شود تمایزگذار و ضدتمایزگذار ناسازه هستند (دست‌کم پیش از همپایگی). هر کدام متشکل از دو بخش هستند یعنی شامل دو عنصر اسمی‌اند که از طریق مشارکشان در فرایند بندگی به هم متصل شده‌اند؛ بنابراین تمایزگذار (بخش آشکار ساختار در پنجره $i+1$)، نمایه

^۱. Ross

اسمی دوگانه دارد: مرجع‌های «من» و «پرتقال» به‌صورت متوالی در پنجره‌هایی بر روی مقیاس زمانی تمرکز یافته‌اند.

۱۱. علی سیب خورد و من پرتقال.

بند «علی سیب خورد» در پنجره i ظاهر می‌شود که نمونه‌ای از خوردن را نمایه‌سازی می‌کند. اسمواره‌ها در پنجره $i+1$ دو نکته از تفاوت‌ها را مشخص می‌کنند: «من» با «علی» در تباین است و «پرتقال» با «سیب». از آنجا که مشارکت‌کنندگان متفاوت هستند، رویداد خوردن که در $i+1$ بازسازی شده است (در قیاس با پنجره i) نمونه متفاوتی از این نوع فرایند است؛ بنابراین نمودار آن را می‌توان به‌صورت (۱۱) نشان داد:

نمودار ۱۱. خلاصه‌نوی

ساخت معنایی همپایگی حذف با توجه به این نمودارها و مباحث طرح‌شده، باید تا حدودی روشن شده باشد. پرسشی که اینجا مطرح می‌شود این است که در مورد ساخت واجی چه کنیم؟ همان‌گونه که قبلاً بیان شد یک رخداد یا همپایه در حالت عادی توسط بندی که در پنجره i ظاهر می‌شود رمزگذاری می‌شود. با بهره‌گیری از همپوشانی مفهومی و توازی‌شان، رخداد و همپایه دوم تا جایی که امکان دارد به‌صورت مختصرتر بیان می‌شوند. به‌عبارتی دیگر، در همپایه دوم تنها عناصری که در تقابل با هم‌ترازهایشان در همپایه نخست قرار می‌گیرند، حفظ می‌شوند و نمود آوایی پیدا می‌کنند. علاوه بر این، نمونه‌های یکسان و دارای همپوشانی مفهومی، معادل و برابر همدیگر در نظر گرفته می‌شوند و فقط در پنجره i ظاهر می‌شوند و در پنجره $i+1$ حذف می‌شوند.

لانگاکر (۲۰۱۲) بر این باور است که بند پایه با عبارت حذفی شامل حرف ربط «و» به‌علاوه تمایزگذار ترکیب می‌شود و بند دوم گاهی به دنبال بند واحد پایه می‌آید مانند: «علی ماشین رو شست و امیر توپ رو». در سایر موارد باعث وقفه در بند می‌شود مانند: «گره رو، علی شست و امیر خشک کرد». او این الگوها را به شکل (۱۲) نشان می‌دهد که از قلاب برای نشان دادن محتوای واجی عناصر

ظاهرشده در پنجره i استفاده می‌کند و از پرائنتز برای محتوای عناصر آشکار در پنجره i+1. این توالی‌های واجی می‌توانند یا متوالی رخ دهند مانند (a) یا در غیر این صورت تمایزگذار می‌تواند در پنجره i وقفه ایجاد کند مانند (b).

12. a. [i CLAUSE] (i+1 and Δ)

b. [i X (i+1 and Δ) Y] (Langacker, 2012)

۵. نتیجه‌گیری

در این پژوهش کاهش تکیه‌ای و ساخت حذف از منظر دستور شناختی موردبررسی قرار گرفتند و مشاهده شد که با توجه به مفهوم دسترسی و فعال‌سازی که توسط لانگاکر (۲۰۱۲) معرفی شد، داده‌های زبان فارسی نیز در چارچوب این نظریه قابل توصیف و همسو با یافته‌های وی در مورد زبان انگلیسی هستند. همچنین ملاحظه شد که همپایگی غیرسازه‌ای در بافت، انواع دیگری از «کاهش» بندی تحلیل می‌شود، از جمله در کاهش تکیه‌ای در عناصر فاقد تمرکز و همین‌طور در حذف در مواقعی که محتوای همپوشانی نمود آوایی نداشته باشد. به بیان دیگر، در دستور شناختی به هنگام ترکیب دو همپایه با یکدیگر، عناصر موجود در همپایه دوم که با هم‌ترازهایشان در همپایه اول همپوشانی مفهومی دارند یا دچار کاهش تکیه‌ای می‌شوند یا از همپایه دوم به‌طور کامل حذف می‌شوند و نمود آوایی نخواهند داشت، در عوض آن عناصر، واژگان و ساختارهایی که در همپایه دوم با ساختاری در همپایه نخست همپوشانی مفهومی نداشته باشند دارای برجستگی تکیه‌ای بیشتری می‌شوند. مفهوم توصیفی محوری در اینجا تمایزگذار بود، بدین معنی که این محتوا در یک پنجره بندی ظاهر می‌شود که در پنجره متقدم آن تظاهر نمی‌یابد. ضدتمایزگذار شامل هرگونه محتوای از پیش فعالی است که تمایزگذار با آن در تضاد بوده و آن را سرکوب می‌کند.

بررسی‌های انجام‌شده در این پژوهش نشان می‌دهد که جایگاه تمایزگذار زمانی که بند پایه را وقفه‌دار می‌کند در ساختارهای موردبررسی دارای اهمیت است. به بیان ساده‌تر تمایزگذار مستقیماً پس از ضدتمایزگذار می‌آید. در موارد ساده، توالی خطی هم‌جوار، قابل قیاس با همپایگی سازه‌ای است و در آن ضدتمایزگذار و تمایزگذار Δ به‌عنوان سازه‌های همپایه در نظر گرفته می‌شوند؛ بنابراین ما توالی‌هایی به این صورت خواهیم داشت: «علی و /امیر»؛ «علی شست و /امیر خشک کرد»؛ «شست و خشک کرد». ناپیوسته بودن ضدتمایزگذار در بند پایه عاملی است که گاه باعث پیچیدگی تحلیل داده‌ها می‌شود. در این مورد تمایزگذار مستقیماً پس از عنصر نهایی ضدتمایزگذار می‌آید.

قرار دادن تمایزگذار درجایی دیگر در بند پایه، منجر به بدساخت شدن می‌شود؛ بنابراین اگر جمله (۱۳ الف) به‌صورت (۱۳ ب) بیان شود جمله حاصل بدساخت است، زیرا تمایزگذار (و امیر توپ رو) جلوتر آمده است به‌جای آنکه پس از عنصر دوم ضدتمایزگذار ناپیوسته (علی توپ رو ...) بیاید. این جمله را نمی‌توان با حرکت دادن تمایزگذار به موقعیت پیشافعلی نجات داد؛ (۱۴ الف) به همان دلیل مانند (۱۳ ب) بدساخت است. با بند واحد پایه بزرگ‌تر، این الگوها را می‌توان تشخیص داد؛ بنابراین

(۱۴ ب) مصداقی از الگوی (۱۲ الف) است با تمایزگذار خارج از واحد پایه، درحالی که در (۱۴ ج) مستقیماً پس از ضدتمایزگذار ناپیوسته درون بند پایه در هماهنگی با الگوی (۸ ب) آمده است.

۱۳. الف- علی ماشین رو شست و امیر توپ رو.

ب- *علی شست و امیر توپ رو، ماشین رو.

۱۴. الف- *علی، و امیر توپ رو، شست ماشین رو.

ب- علی ماشین رو دوشنبه شست و امیر توپ رو.

ج- علی ماشین رو شست و امیر توپ رو در روز دوشنبه

از دیگر یافته‌های این پژوهش این است که علاوه بر اینکه پنجره‌ها می‌توانند متوالی باشند مانند (۳)، به طرز معقولی می‌توان ادعا کرد که یک پنجره توجه ($i+1$) در پنجره دیگر i می‌تواند وقفه ایجاد می‌کند (۸). همین مفهوم پنجره‌ها ریشه در پردازش متوالی با تعدادی موقعیت شاخص در توالی زمانی دارد؛ بنابراین ممکن است متناقض به نظر برسد که بگوییم دو پنجره با دخیل کردن زمان مرتبط می‌شوند. اما لانگاکر (۲۰۱۲) یادآوری می‌کند که متوالی بودن ذاتی فعالیت پردازش، به معنای این نیست که ساخت زبانی به توالی خطی یگانه کاهش می‌یابد. پردازش به صورت موازی در چندین حوزه و در مقیاس‌های زمانی متفاوت رخ می‌دهد و اجازه سازمان‌دهی سلسله‌مراتبی را می‌دهد.

بنابراین محدوده وقفه‌ها از رخداد‌های موقت، شامل درج محتوای کاملاً نامربوط تا ساخت‌های ایجاد شده می‌باشد که در آن‌ها محتوای مزاحم رابطه‌ای خاص را با چارچوب موجود ایجاد می‌کند. تلفیق تمایزگذار که در بند پایه به این دستورالعمل اضافه می‌شود. نه تنها متعارف است بلکه انگیزه کارکردی نیز دارد: از طریق هم‌جواری مستقیم عناصر متضاد، توازی واحد پایه و بندهای بازسازی شده را برجسته می‌سازد. هرچند پردازش بند پایه متوقف شده است، ولی مشکلی پیش نمی‌آید. لانگاکر (همان) بیان می‌دارد که چابکی ذهن ما چنان است که ما می‌توانیم معمولاً افکارمان را از سر بگیریم و آن‌ها را تکمیل کنیم، درحالی که پیوستگی ساختاری‌شان را حفظ می‌کنیم. این ممکن است پیامدهایی داشته باشد که بند پایه بین پنجره‌های سطح-۰ (غیرمجاور در آن) تقسیم شود. پس آنچه را که می‌توان به عنوان پنجره i برای اهداف همپایگی حذفی به کار گرفت، نمی‌تواند با پنجره زبرزنجیری یگانه در آن مقیاس زمانی شناسایی شود. آن همچنان پنجره‌ای زمانی است به معنی بازه (ناپیوسته) زمانی که در طول آن بند پردازش می‌شود، اما از منظر ساختاری ویژگی نقشی آن مهم‌تر است.

منابع فارسی

- جعفری، امید علی (۱۳۶۲). پژوهشی تازه در دستور زبان فارسی. اصفهان. انتشارات ثقفی.
 خیام پور، عبدالرسول (۱۳۴۱). دستور زبان فارسی. چاپ چهارم. تهران. انتشارات شفق.
 دادرس، پریناز، بهرامی خورشیدی، سحر، گلفام، ارسلان، عامری، حیات (۱۳۹۸). «تلفیق مفهومی، پیشینه و سازوکار آن». جستارهای زبانی، ۱۰(۴)، ۲۹-۱.

قریب، عبدالعظیم، همایی، جلال، یاسمی، رشید، بهار، ملک الشعراء، فروزان فر، بدیع الزمان (۱۳۸۰). دستور زبان فارسی (پنج استاد). چاپ دوم. تهران. انتشارات ناهید.

ناتل خانلری، پرویز. (۱۳۸۰). دستور زبان فارسی. چاپ هجدهم. تهران. انتشارات توس.

یوسفوند، محمد، تفکری رضایی، شجاع، قیطوری، عامر (۱۴۰۰). «حذف همپایگی و خلأ نحوی در زبان فارسی از منظر دستور ساختاری شناختی». جستارهای زبانی، ۱۲(۲)، ۵۰۹-۵۳۹.

References

- Aoun, J., Hornstein, N., Lightfoot, D., & Weinberg, A. (1987). "Two types of locality". *Linguistic Inquiry*, 18(4), 537-577.
- Birner, B. J., & Ward, G. (1998). *Information status and noncanonical word order in English* (Vol. 40): John Benjamins Publishing.
- Chafe, W. L. (1994). *Discourse, Consciousness, and Time. The Flow and Displacement of Conscious Experience in Speaking and Writing*. Chicago, IL and London: University of Chicago Press.
- Croft, W. & Cruse, D.A (2004). *Cognitive linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Croft, W. (2007). *Construction grammar. Handbook of Cognitive Linguistics*, ed. Dirk Geeraerts and Hubert Cuyckens, 463-508. Oxford: Oxford University Press.
- Culicover, P. W., & Ray, J. (2012). 'A domain-general cognitive relation and how language expresses it'. *Language*:305-340.
- Dadras, P., Bahrami Khorshidi, S., Golfam, A., & Ameri, H. (2019). 'Conceptual Blending, Background and its Structure'. *Language Related Research*, 10 (4). Pp: 1-29. [In Persian].
- Evans, V. & M. Green (2006). *Cognitive linguistics: an introduction*, Edinburgh University Press Edinburgh.
- Fillmore, C., & Kay, P. (1999). *Construction grammar*. Stanford, CA: CSLI.
- Gharib, A., Homaei, J., Yasemi, R., Bahar, M., Forouzanfar, B. (2001). *Dastur-e Zaban-e Farsi (Panj Ostad)*. 2nd ed. Tehran: Naheed Publications. [In Persian].
- Goldberg, A. E. & Perek, F. (2015). *Ellipsis by constructions*, Princeton University.
- Goldberg, A. E. (1995). *Constructions: A construction grammar approach to argument structure*. Chicago, IL: Univ. of Chicago Press.
- Grice, H. P. (1975). Logic and Conversation. In P. Cole & J. Morgan (eds.), *Syntax and Semantics Vol. 3*, 22-40. Academic Press.

- Hankamer, J., & Ivan, A. S. (1976). 'Deep and surface anaphora'. *Linguistic Inquiry* 7, 391-426.
- Ja'fari, O. A. (1983). *New Research in Persian Language Grammar*. Isfahan: Saghafi Publication. [In Persian].
- Karimi, S. (1989). *Aspects of Persian Syntax, Specificity, and the Theory of Grammar*. Ph.D. dissertation. University of Washington.
- Khayampoor, A. R. (1962). *Persian Language Grammar*. Tehran. Shafagh. [In Persian].
- Langacker, R. W. (1987). *Foundations of cognitive grammar: Volume I: Theoretical prerequisites* (Vol. 1). Stanford university press.
- Langacker, R. W. (1991). *Foundations of cognitive grammar*. (Vol. 2): Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (2008). "Foundations of Cognitive Grammar: The Embodiment of Grammar." In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Langacker, R. W. (2012). 'Elliptic Coordination'. *Cognitive Linguistics*, 23(3), 555-599.
- Langacker, R. W. (2000). 'A dynamic usage-based model'. *Usage-based models of language*, 1-63.
- Michaelis, L. A. & Lambrecht, K. (1996). 'Toward a construction-based theory of language function: the case of nominal extraposition.' *Language* 72, 215-247.
- Nateli Khanlari, P. (2001). *Persian Language Grammar*. Tehran. Toos. [In Persian].
- Piantadosi, S. T., Tily, H., & Gibson, E. (2011). 'The communicative function of ambiguity in language'. *Cognition* 122, 280-291.
- Prince, E. F. (1978). 'A comparison of wh-clefts and it-clefts in discourse'. *Language*: 883-906.
- Repp, S. (2009). *Negation in Gapping*. Oxford University Press. Oxford.
- Ross, J. R. (1967). *Constraints on variables in syntax*. Ph.D. dissertation. MIT. [published as *Infinite Syntax!* Norwood, N. J.: Ablex (1986)].
- Ross, J. R. (1970). Gapping and the order of constituents, *Progress in linguistics*, ed. M. Bierwisch and K. Heidolph. Mouton, The Hague, 249-259.
- Shannon, C. E. (1993). *Claude E. Shannon: Collected Papers* (pp. 194-208). N. J. A. Sloane, & A. D. Wyner (Eds.). John Wiley & Sons.

- Tiberghien, G. (1989). *Advances in cognitive science: (Vole 2): theory and applications*. Prentice Hall Europe (a Pearson Education company).
- Toosarvandani, M. (2014). *Persian ellipsis*. University of California, Santa Cruz.
- Wierzbicka, A. (1980). *Lingua mentalis: The semantics of natural language*. New York: Academic Press.
- Wierzbicka, A. (1982). 'Why can you have a drink when you can't * have an eat?'. *Language*, 58: 753–99.
- Wierzbicka, A. (1987). 'Boys will be boys'. *Language* 63: 95 – 114.
- Wierzbicka, A. (1988). *The Semantics of Grammar*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Yousefvand, M., Tafakori Rezaei, Sh., & Gheitury, A. (2021). "Coordination ellipsis and gapping: A cognitive construction approach". *Language Related Research*, 12(2), 509-539. [In Persian].

